

Posudek oponenta
diplomové práce Mgr. Jana Straky

Sbor národní bezpečnosti v letech 1945 – 1948 z pohledu práva

V úvodu práce zaujme autorova sympatická snaha využít k prohloubení a oživení výkladu místní znalost, což vyplývá z rozdělení jeho spisu na kapitoly, část jedné z nich chce zaměřit na své dlouholeté bydliště. Zařadil příslušnou pasáž do výkladu o osídlování svého kraje po r. 1945.

Název diplomové práce slibuje čtenáři svým časovým ohraničením pojednání o vzniku bezpečnostní složky státního aparátu, kterou bude zkoumat a hodnotit z hlediska právních forem i obsahu tématu z různých pohledů právní vědy, resp. obecné teorie státu a práva a dalších právních disciplín. Lze očekávat, že práce přiblíží náročné otázky legitimacy, ústavnosti, vztahů podřízenosti atd. Jejich pochopení usnadní výklad právněhistorickou metodou. Autor samozřejmě musí dokonale ovládat recentní obecné i právní dějiny našeho státu ve 20. století. Jejich všeobecný přehled se předpokládá u běžné čtenářské veřejnosti. Té porozumění výkladu odborných dílčích otázek usnadní doplňující odkazy na obecně více či méně známé situace a události ve vymezeném období.

Politický vývoj ve 40. letech minulého století, změny mocenského uspořádání a tehdejší klíčové události pomohou vysvětlit právní opatření, kterými se práce má podle názvu zabývat. Široce vymezené téma „z pohledu práva“ autor ovšem nemůže v rámci jedné diplomové práce zcela vyčerpat.

Autor nezbytně musel alespoň krátce připomenout osvobození ČSR, aby tak spolu s Úvodem naznačil politickou situaci doby, kdy vznikl Sbor národní bezpečnosti (kapitola na str. 3 – 10). Nenalézám v ní však výslovně jmenované a dostatečně podrobně vysvětlené právní normy zakládající vznik SNB. Další kapitola práce (str. 11 – 18) vychází ze „soudobé“ (rozuměj „dobové“) legislativy, autor velmi stručně píše o hlavních organizačních složkách budovaného SNB.

V následující části, tj. čtvrté, dle obsahu popisuje směry činnosti SNB, referuje v obecné rovině o snaze zajistit bezpečnost, o službě sboru při odsunu a osídlování. Výklad je zde podán na všeobecné úrovni. Následuje kapitola „případ

Tachovsko“. Jde o právněhistoricky nejzdařilejší pasáž posuzované práce. Převládá v ní však přístup historický a juristický se vytrácí.

Necelou druhou polovinu spisu zahrnuje pátá kapitola – Zákon č. 149/1947 Sb. O národní bezpečnosti a následující šestá „Nezákonná úloha SNB při únorovém převratu 1948“. Podle zvoleného tématu obě tvoří těžiště celé práce. Pojednání o zákoně z r. 1947 je však pouhou reprodukcí textu vládního návrhu uloženého v Archivu bezpečnostních složek. Postrádám autorův rozsáhlejší komentovaný rozbor znění návrhu i připojené důvodové zprávy. Též mohl využít archivního fondu Národního shromáždění. Nezákonná úloha sboru vyžaduje více odkazů podporujících autorova odborná tvrzení, která připomínají spíše novinářský styl.

Diplomant v posuzovaném spise dokázal splnit stanovené studijní požadavky, z řady pasáží jeho textu vyplývá, že má předpoklady a zkušenosti k dalšímu právněhistorickému bádání i uplatňování svých studijních výsledků v praxi.

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh hodnocení: výborně nebo velmi dobře podle průběhu obhajoby

Otázky:

- Vznik revolučního národního výboru v Tachově (doba, složení, činnost)
- Hlavní právní odlišnosti zákonů o národní bezpečnosti z roku 1947 a z roku 1948 – zák. č. 149/1947 Sb. a zák. č. 286/1948 Sb.

V Praze dne 25. dubna 2021

Doc. JUDr. Ladislav Soukup, CSc.

oponent